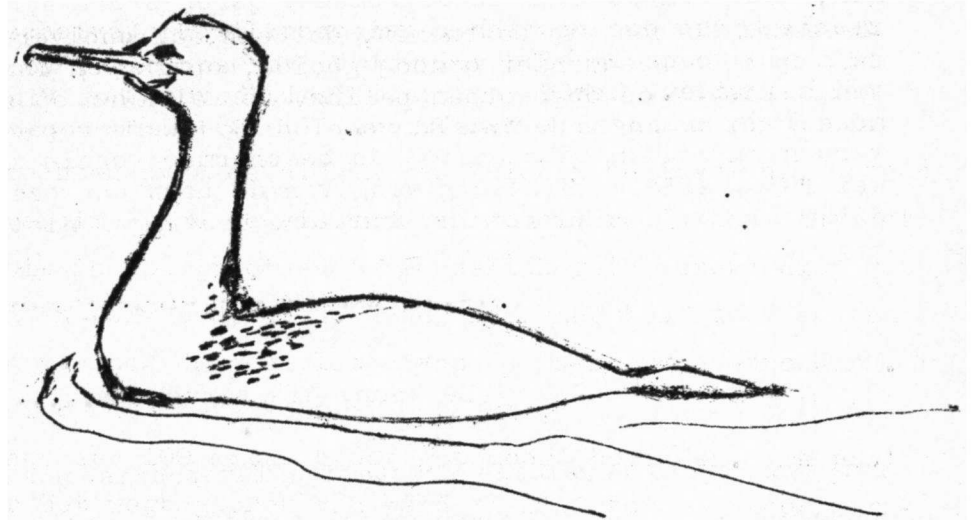

De aalscholvers (phalacrocorax carbo) en hun visgewoonten

(Door D.A. Jonkers)

Op één van onze tochten over de dijken van Zuidelijk-Flevoland, hebben Fr. Rijnja en ik geruime tijd de vissende aalscholvers in het "zuiggat" gade geslagen. Dit is een groot en vermoedelijk vele meters diep gat tussen het gemaal en Lelystad-haven. Gedurende anderhalf uur maakten wij aantekeningen van het doen en laten van de Naardérmeer-broeders. Zij visten massaal op de grote hoeveelheden vis, welke zich in het 800 meter lange en ongeveer 100 meter brede gat moest bevinden. De poel was ontstaan door het wegbaggeren van zand en klei bestemd voor werkzaamheden elders. Bij het wegpompen van het water bleef de vis, in alle soorten en maten in dit watervogels-luilekkerland, achter !

Langs de randen van het gat en in het water hielden zich ongeveer 750 aalscholvers op. Zij visten min of meer systematisch : als een convooi, dat opstoot, zwommen de vogels al vissend in de lengterichting van de plas. De onderlinge afstand bedroeg zelden meer dan een meter. Had een vogel een vis aan de "haak" geslagen, dan bleef hij wat achter. Na het verorberen van de prooi vloog hij naar de kop van de "vloot". Wanneer de voorste vogel uit het water opvloog, volgde meteen het gehele gezelschap. Af en toe begaf zich een aalscholver naar de kant om uit te rusten. .

Had hij een vis bij zich, dan was het zaak de maaltijd zo snel mogelijk naar binnen te werken, want anders werd hij door de anderen op de oever gemolesteerd. Soms hielpen daarbij de blauwe reigers (ardea cinerera). De reigers gingen soms boven de vissende aalscholvers "hangen" om te pogen met een snelle greep de prooi over te nemen.

De aalscholvers hielden zich op de volgende wijze bezig met het vangen van vissen. Zij achtervolgden hun prooi onder water. Daarbij werd de duikrichting slechts zelden enigszins veranderd. De vis werd in het midden vastgegrepen en boven water gekomen net zo lang heen en weer geschoven, totdat de vogel de buit bij de kop vast kon houden. Vervolgens draaide hij de snävel een kwartslag en slikte de vis in. Hierna schudde de vogel zijn kop, dronk een beetje water en sloeg met zijn vleugels.

Tweemaal konden wij waarnemen, dat een aalscholver een aaltje ving, die hij op zeehondenmanier omhoog gooide, opving en inslikte. Een van de vogels "miste" de opgeworpen paling. De aal kwam op zijn rug terecht en gleed het water weer in. De vogel dook er als de weerlicht weer achter aan. De grotere palingen werden overigens zoals de vissen, ondanks de glibberige beweeglijkheid, naar binnen gewerkt.

Het aantal rustende en zich drogende vogels was in drie groepen verdeeld: 62, 83 en ongeveer 450 stuks. Soms kwamen nieuwe vogels aangevlogen uit de Markerwaard. De nieuwelingen voegden zich steeds bij de grootste groep. Na een verstoring voegden de twee kleine groepen zich samen. Op het gerommel van een naderend onweer, reageerden de vogels niet, maar wel op de regen die volgde. Ongeveer 150 exemplaren begaven zich te water en gingen vissen. Ook bij een tweede bui koos een groep aalscholvers het zwemboven het regenwater.

Om een beeld te krijgen van de duiktijden, werden deze genoteerd. Die tijden varieerden van 6 tot 31 seconden. De hierbij afgelegde afstanden bedroegen minimaal 3 en maximaal 30 meter. Gedurende 28 duiken kon slechts driemaal de vangst van prooi worden geconstateerd. Slikken de vogels kleine visjes onder water al in? Bekend is, dat aalscholvers geweldige hoeveelheden vis kunnen eten. Per dag verwerken zowel jonge als oude vogels ten minste 400 gram vis. "Onze" 750 aalscholvers moesten er dus dagelijks in totaal 300 kilo vis naar binnen werken. Zij bevonden zich al enkele weken op en rond het zuig gat. De hoeveelheid vis moet er dus geweldig groot zijn geweest.

De kolonie in het Naardermeer waar ongetwijfeld onze vogels vandaan kwamen, zal vermoedelijk in de komende jaren sterk achteruit gaan. Een aanzienlijk van de beschikbare visgrond is in land omgezet. De randmeren zijn als voedselgebied vrijwel te verwaarlozen, vooral door de vervuiling van het water. Ook de recreatie zal de voor het vissen nodige rust, vermoedelijk belangrijk verstoren. In 1954 werd bepaald, dat de aalscholvers niet zouden behoren tot de beschermde vogels in de zin van de Vogelwet 1936. Alleen in de omgeving van de toen aanwezige kolonies waren zij dit wel. Zou een herziening van deze maatregel niet dringend gewenst zijn?

.....